

Veturimiesten matkassa -kiertonäyttely

Suomen ensimmäinen rautatie Helsingistä Hämeenlinnaan avattiin yleiselle liikenteelle 17. maaliskuuta 1862. Rautatie oli uuden ajan symboli. Veturi edusti 1800-luvun lopun Suomessa korkeinta osaamista ja veturinkuljettaja oli modernin teknologian sanansaattaja. Rautatie yhdisti maan eri osat yhteen, loi teollisuutta ja auttoi rakentamaan Suomesta kansakunnan.

Veturimiesten matkassa -näyttely on toteutettu Työväenmuseo Werstaan ja Suomen Rautatiemuseon yhteistyönä. Näyttelyn yhteistyökumppaneita ovat Veturimiesten liitto ja VR. Näyttely on avoinna Werstaalla 13.9.2008 - 11.1.2009 ja Rautatiemuseossa 30.1.2009 - 31.5.2009. Tämän jälkeen se tulee olemaan esillä Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseossa kesällä 2009, Tekniikan museossa tammikuulle 2010 ja Merikeskus Vellamossa loppukesän 2010. Näyttelyä on mahdollista saada lainaan myös muihin museoihin syyskuusta 2010 alkaen.

Veturimiesten tarina

Veturimiesten matkassa kertoo monipuolisesti kiinnostavan ammattikunnan tarinan. Näyttelystä on elämyksellinen kokonaisuus, joka kertoo ihmisläheisesti rautatiehistoriasta, vetureista ja veturinkuljettajan työssä. Näyttelyn keskeisenä kohderyhmänä ovat tietysti lapsiperheet: ennen muuta vetureista kiinnostuneet pikkupojat ja varttuneemmat rautatieharrastajat!

Näyttelyn tarina rakentuu sekä historiallisen kehityksen että matkavalmistelujen ja junamatkan kulun ympärille. Näyttelyssä käsitellään muun muassa rautateiden tuloa Suomeen, veturimiesten koulutusta, rautatien vaikutusta kaupungistumiseen, työskentelyä veturissa, veturitekniikan kehitystä, rautatieläiselämää, junaturvallisuutta, veturimiesten ammatillista toimintaa ja veturimiehiä historian eri vaiheissa.

Näyttelyn esineistö on pääosin Suomen Rautatiemuseon kokoelmista. Yleisölle näyttävimpiä esineitä ovat viisi eriaikaisten veturien pienoismallia (mittakaava 1:10 ja 1:20). Esimerkiksi höyryveturien pienoismallit ovat 1900-luvun alussa valmistettuja upeita käsityötaidon näytteitä, jotka on konservoitu huolellisesti näyttelyä varten. Kaikkiaan näyttelyssä on noin 50 esinettä ja sata valokuvaa. Muita keskeisiä elementtejä ovat kuva- ja tekstitaulut, vitriinit ja seitsemän kuunnelmaa, joissa esiintyy vuosisadan vaihteen ja meidän aikamme veturimiehet kertomassa työstään. Lisäksi näyttelyyn sisältyy elävää kuvaa. Näyttelytekstit ovat suomeksi ja englanniksi.

Näyttelyn suunnittelusta vastasi työryhmä, jossa olivat Työväenmuseo Werstaalta museonjohtaja Kalle Kallio (projektin vetäjä), näyttelypäällikkö Ulla Jaskari (tuottaja), visuaalinen suunnittelija Kati Lehtinen (näyttelyn ulkoasu), asiakaspalvelupäällikkö Minna Karhunsaaari (markkinointi & tapahtumat) ja Hanna Yli-Hinkkala (käsikirjoitus). Suomen Rautatiemuseolta työryhmään kuuluivat museonjohtaja Matti Bergström (projektin johto Rautatiemuseossa), amanuenssi Leila Herranen (käsikirjoitus), museolehtori Inka Alén (käsikirjoitus), projektipäällikkö Marina Bergström (käsikirjoitus) ja konservaattori Iiro Niemi (esineistön konservointi). Näyttelytyöryhmän asiantuntijana on lisäksi toiminut veturinkuljettaja Risto Holopainen.

Näyttelytilat ja -rakenteet

Werstaalla näyttely rakennettiin 130 m² näyttelysaliin ja Rautatiemuseossa tilaa on noin 70 m², mutta osa pienoismalleista jätetään pois Hyvinkäälle toteutettavasta osiosta. Vastaavasti Werstaalla on myös lasten leikkialue ja museon aulassa pienoisrautatie, jotka eivät vakiovarusteena kuulu varsinaiseen kiertonäyttelyyn. Leikkialue on mahdollista saada veloituksetta ja pienoisrautatiestä voi sopia erikseen Rautatiemuseon kanssa. Näyttelyn kokonaisbudjetti on palkkakustannukset mukaan lukien ollut arviolta 55.000 euroa.

Koska Werstaan ja Rautatiemuseon näyttelysalit ovat varsin erilaisia, näyttelyn muunneltavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Näyttelyrakenteet ovat kevyitä ja kestäviä. Ne voidaan pystyttää ja purkaa kohtalaisen nopeasti ja näyttely onkin helposti sovitettavissa erilaisiin tiloihin. Näyttelyrakenteet ovat omilla jaloillaan seisovia, joskin joitain yksittäisiä esineitä on ripusttava joko kattoon tai seinäkiinnikkeisiin näyttelytilan mahdollisuuksista riippuen. Planssit on toteutettu seinää vasten sijoitettavina kolmioina, jotka on helppo purkaa ja koota. Lisäksi on plansseja ja yksittäisiä esineitä, jotka voi ripustaa joko seinään ja kattoon. Kuunnelmakioskit tarvitsevat vain verkkovirtaa. Näyttelyn pystytykseen ei mene pitkään, mutta suosittelemme varaamaan varmuuden vuoksi siihen yhden viikon. Purkamiseen ei mene kolmea päivää pidempään.

Näyttelykierto käytännössä

Työväenmuseo Werstas ja Rautatiemuseo lainaavat Veturimiesten matkassa -näyttelyä siitä kiinnostuneille museoille 1.9.2010 - 31.12.2011 välisenä aikana. Näyttelystä kiinnostuneiden museoiden toivotaan ilmoittavan kiinnostuksestaan ja heille sopivista ajankohdistaan Työväenmuseo Werstaan johtaja Kalle Kalliolle (p. 03 253 8861, 040 716 7520, kalle.kallio@tyovaenmuseo.fi).

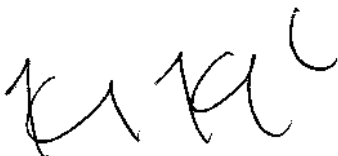
Werstaalla valmistellaan aikataulut näyttelyn kierrättämisestä ja neuvotellaan siitä kiinnostuneiden museoiden kanssa. Tarkoituksena on rakentaa alueellisesti kattava kierto, jossa kuljetuskustannukset pysyvät kurissa eikä näyttely tule esille liian lähellä toisiaan sijaitsevilla museoilla.

Näyttelyn lainaamisesta peritään 5000 euron maksu, joka kattaa näyttelyvuokran neljäksi kuukaudeksi. Summa laskutetaan lainaajan avattua näyttelyn. Tällä summalla katetaan muun muassa kiertonäyttelyn rakentamisesta aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia. Näyttelyvuokra sisältää esinevakuutukset sekä yhden konsultaatiokäynnin ennen näyttelyn pystytystä tai sen yhteydessä.

Näyttelyn kuljetuksesta, pystyttämisestä, purkamisesta ja pakkaamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista ja työstä vastaa lainaava museo – lähtökohtana on kustannustehokas ja käytännöllinen ratkaisu, jossa osapuolet vastaavat omista kuluistaan sekä hyödyntävät omaa ammattitaitoaan ja kalustoaan. Kattoon ripustettuja kohdevalaisimia, videotykkejä ja näyttöjä ei lainata. Lainavat museot saavat käyttöönsä materiaalia museo-opetusta ja markkinointia varten, esimerkiksi kutsukortti- ja julistepohjat.

Työväenmuseo Werstas ja Suomen Rautatiemuseo ovat valtakunnallisia erikoismuseoita, jotka haluavat jakaa osaamistaan myös muiden museoiden käyttöön. Näyttelyiden kierrättäminen on hyvä tapa hallita museoiden kustannuksia ja saada tehty työ laajasti esille. Toivottavasti haluatte lähteä veturimiesten matkaan!

Aurinkoisin rautatieterveisin,

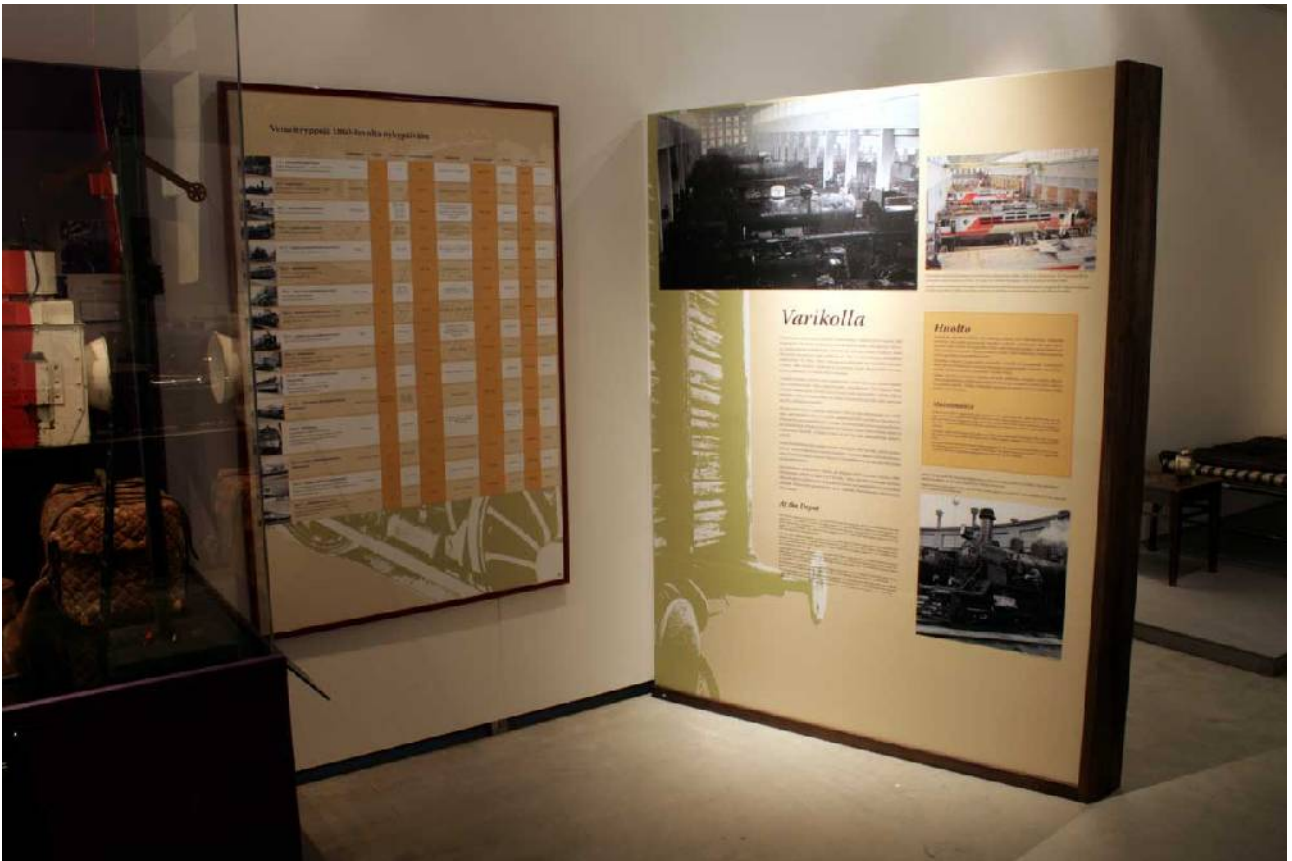

Kalle Kallio
museonjohtaja
Työväenmuseo Werstas

Kuvia näyttelystä

Luettelo Veturimiesten matkassa -näyttelyn sisällöstä

Kulmaseinäkkeitä 6 kpl, kolmion muotoisia 1150 x 1520 x 1520 mm
 Suuria kuvatulosteita 4 kpl
 Kuunnelmakioskeja 5 kpl, 350 x 300 x kork. 940 mm
 Elokuvia 2 kpl
 Vitriineitä 11 kpl (joihin kiinnitetty taivutetuille plekseille painetut esinetekstit, syv. 80-110 mm)

Aloituspilssi 1500 x 1500 mm

Kuunnelma 1. ja 2.

Kulmaseinäke, jossa pilssit:
 Veturimiesten matkassa
 Opintiellä

Vitriini 500 x 500 x kork. 780 mm:
 dieselveturin jarrujen kuljettajaventtiilin poikkileikkaus (laina: Suomen rautatiemuseo SRM)

Vitriini 790 x 890 x kork. 1100 mm:
 sieppari (laina: SRM)

Kulmaseinäke, jossa pilssit:
 Sieppari
 Asemalla

Kuunnelma 3.

Seinällä:
 vedenottotaulu kork. 560 x 850 mm (laina: SRM), jonka edessä
 halkopino (rekvisiittaa) syv. 600 x 1270 x kork. 1110 mm
 kuvatuloste Vedenotto kork. 750 x 1000 mm

Kulmaseinäke, jossa pilssit:
 Toijalan ratapiha
 Veturissa

Kuunnelma 4.

Vitriini 440 x 440 x kork. 1160 mm:
 taskukello (laina: Veturimiesten liitto)
 aikataulukirja (laina: Veturimiesten liitto)

Seinällä:
 kuvatuloste Veturissa kork. 1000 x 750 mm
 kuvatuloste Voitelu kork. 1000 x 750 mm
 esinekooste n. 5 m², jossa:
 nopeusmerkkejä (rekvisiittalaina: SRM)
 merkinantorengas (rekvisiittalaina: SRM)
 junanlähetyslevy (rekvisiittalaina: SRM)

Vitriini 640 x 1120 x kork. 2030 mm:
 eväskontti (laina: SRM)
 semaforin pienoismalli (laina: SRM)
 loppuopastelyhty (laina: SRM)
 loppuopastelevy (laina: SRM)
 käsiopastelyhty (laina: SRM)
 öljykannu (laina: SRM)

Seinällä:
 planssi Veturityyppejä 1860-luvulta nykypäivään kork. 1530 x 1030 mm

Kulmaseinäke, jossa planssit:
 Varikolla
 Tauolla

Interiööri Lepohuone (koroke 1310 x 4100 mm):
 VR:n huopa (laina: SRM)
 VR:n pyyhe (laina: SRM)
 pesukomuutti (laina: SRM)
 pesuvati (laina: SRM)
 heteka (laina: SRM)
 patja (laina: SRM)
 kannellinen ämpäri (laina: SRM)
 tuoli (TK 6425)
 herätyskello (TK 10403)
 järjestyssäännöt kork. 300 x 285 mm (kopio)
 lakana (rekvisiittaa)

Kuunnelma 5.

Kulmaseinäke, jossa planssit:
 Palkkaus ja asuminen
 Työn turvallisuus ja vaarallisuus

Video Tarkkana tasoristeyksessä! kesto 3 min

Pulpetti 470 x 550 x kork. 960 mm, jolla:
 Junaturvallisuussääntö-kirjoja 3 kpl

Seinällä:
 planssi Veturimiesten työtaistelut kork. 1200 x 1000 mm

Kulmaseinäke, jossa planssit:
 Veturimiesten liitto
 Veturimiehet historian käännekohdissa

Kuunnelmat 6. ja 7.

Vitriini 435 x 435 x kork. 1300 mm:
 Veturimiesten liiton viiri (laina: SRM)
 liiton perustamisen muistomitali (laina: SRM)

Seinällä:

planssi liiton toiminnasta kork. 1200 x 1000 mm

Vitriini 1400 x 800 x kork. 2200 mm:

ensimmäinen virkapuku (laina: SRM nuken päällä)

nykyinen virkapuku (laina: SRM, nuken päällä)

Veturimiesten liiton lippu (laina: Veturimiesten liitto)

Elokuva Kouvolan miesten kyydissä (1950) kesto 14.30

Vitriini 2400 x 500 x kork. 1260 mm:

pienoismalli höyryveturi Hv 3

Vitriini 1540 x 435 x kork. 1250 mm:

pienoismalli veturi A3

Vitriini 4220 x 330 x kork. 1000 mm:

pienoismalli kiitojuna Dm 8 Porkkana

Vitriini 1340 x 380 x kork. 1200 mm:

pienoismalli veturi Hr 12 (Dr 12) Huru

Vitriini 1340 x 380 x kork. 1200 mm:

pienoismalli veturi Sr 1

Leikkialue, aidalla ympäröity (erikseen pyydettävä)